Cefic Chemical Convention 2026
22 Ekim 2026 | Lizbon, Portekiz
Panel: The New Reality: Strategic Choices for Europe's Chemical Industry
Konu: Yeni Gerçeklik: Avrupa Kimya Sanayisi İçin Stratejik Tercihler

Dr. Moncef Hadhri

Chief Economist
Cefic

James Wilson

Head of Olefin Analytics, ICIS

Tomas Wyns

Senior Researcher, Vrije Universiteit Brussel (VUB)

Camilla Martelli

Executive Director Public Affairs
Cefic

Moderator

Panelde, Avrupa kimya sanayisinin karşı karşıya bulunduğu yapısal sorunlar, küresel üretim kapasitesindeki değişimler, enerji maliyetleri, uluslararası ticaret ve rekabet koşulları ile yapay zekânın sektörel analiz ve karar alma süreçlerinde kullanımı ele alınmıştır.

Tartışmaların merkezinde, Avrupa kimya sanayisinin mevcut üretim ve rekabet modelini sürdürüp sürdüremeyeceği ve sektörün yeniden rekabet gücü kazanabilmesi için hangi stratejik değişikliklere ihtiyaç duyduğu sorusu yer almıştır.

Panel, Cefic Genel Direktörü Marco Mensink'in açılış konuşmasıyla başlamış, ardından üç konuşmacı Avrupa ve küresel kimya sanayisinin durumunu farklı açılardan değerlendirmiştir.

Marco Mensink – Cefic Genel Direktörü

Açılış konuşması ve stratejik gündem

Marco Mensink, Avrupa kimya sanayisinin yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda siyasi ve jeopolitik gelişmelerden de giderek daha fazla etkilendiğini vurgulamıştır.

Avrupa'da kimyasal üretim kapasitesinde yaklaşık 37 milyon tonluk kapanış yaşandığını, kapanışların hızında bir miktar yavaşlama görülmesine rağmen sürecin devam ettiğini belirtmiştir. Bu gelişmelerin, Avrupa kimya sanayisinin gelecekteki yapısına ilişkin daha kapsamlı bir tartışmayı gerekli kıldığını ifade etmiştir.

Mensink, özellikle Çin ile ticari ilişkiler, Avrupa sanayisinin rekabet gücü, emisyon ticaret sistemi ve yapay zekâ uygulamalarının Convention'ın temel gündemleri arasında bulunduğunu aktarmıştır.

Konuşmasında dikkat çeken bir diğer husus, Cefic'in Avrupa düzeyindeki savunuculuk faaliyetlerinde ulusal kimya sanayi derneklerinin taşıdığı önem olmuştur. AB Konseyi ve Avrupa Parlamentosu nezdindeki karar alma süreçlerinin üye ülkelerin siyasi pozisyonlarıyla doğrudan bağlantılı olduğunu belirterek ulusal derneklerin etkin katılımının Cefic'in temsil gücünü artırdığını ifade etmiştir.

Mensink ayrıca, Avrupa kimya sanayisinin karşı karşıya olduğu sorunların yalnızca mevcut işletmelerin korunması açısından değil, sektörün gelecekte nasıl yeniden yapılandırılacağı açısından da değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir.

Cefic Baş Ekonomisti – Avrupa Kimya Sanayisinin Ekonomik Görünümü

Enerji maliyetleri, üretim kayıpları, kapasite kullanımı ve dış ticaret

Cefic Baş Ekonomisti, Avrupa kimya sanayisinin yaşadığı rekabet gücü kaybının geçici bir ekonomik yavaşlamadan ziyade yapısal bir soruna dönüştüğünü vurgulamıştır. Değerlendirmesinde üç temel sorun öne çıkmıştır: yüksek enerji maliyetleri, yetersiz iç talep ve uluslararası ticarette artan rekabet baskısı.

Enerji maliyetleri ve üretim kapasitesi

Avrupa'daki doğal gaz fiyatlarının 2022 enerji krizi sonrasında ABD'ye kıyasla yaklaşık üç ila dört kat yüksek seyrettiği, Eylül 2026 itibarıyla bu farkın altı kata kadar çıktığı ifade edilmiştir. Enerji yoğun kimya sanayisinin, özellikle temel kimyasallar ve petrokimya üretiminde, bu maliyet farkı nedeniyle uluslararası pazarlarda rekabet etmekte zorlandığı belirtilmiştir. Avrupa kimya üretiminin enerji krizi öncesindeki seviyesinin yaklaşık %17 altında bulunduğu ve kapasite kullanım oranlarının tarihsel olarak %80 civarından %75 düzeyine gerilediği aktarılmıştır. Sektörde son dönemde görülen sınırlı iyileşmenin gerçek bir toparlanmadan ziyade düşük seviyede istikrar anlamına geldiği değerlendirilmiştir. Avrupa'da yaklaşık 37 milyon tonluk üretim kapasitesinin kapanmasından özellikle Almanya ve Hollanda'nın etkilendiği belirtilmiştir.

Küresel rekabet ve Çin'in yükselişi

Çin'in 2025 yılında küresel kimyasal satışlarının yaklaşık %45'ini gerçekleştirdiği, buna karşılık Avrupa'nın payının yaklaşık %12 düzeyinde kaldığı ifade edilmiştir. Avrupa'nın karşı karşıya bulunduğu önemli sorunlardan birinin, Çin'in artan üretim kapasitesi ve düşük maliyetli

ürünleri karşısında mevcut pazar payını koruyamaması olduğu vurgulanmıştır. AB kimya sanayisinin ithalata bağımlılığının artması da dikkat çekici bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. Avrupa kimyasal tüketiminde ithalatın payının yaklaşık %31'e ulaştığı, Çin'in ithalattaki payının ise son yirmi yılda yaklaşık %5'ten %18'e yükseldiği belirtilmiştir.

İç talep ve üretim arasındaki ilişkinin zayıflaması

Sunumun önemli tespitlerinden biri, Avrupa imalat sanayisindeki gelişmeler ile kimya sanayisinin üretimi arasındaki tarihsel ilişkinin zayıflaması olmuştur.

Geçmişte otomotiv, inşaat ve diğer imalat sektörlerinde yaşanan büyümenin kimyasal ürün talebine doğrudan yansıdığı, ancak son yıllarda bu ilişkinin belirgin biçimde bozulduğu ifade edilmiştir. Bunun temel nedenlerinden biri olarak, Avrupa'daki müşterilerin kimyasal ürün ihtiyaçlarını giderek daha fazla ithalat yoluyla karşılaması gösterilmiştir. Bu durumun, Avrupa'da imalat sanayisi toparlansa bile kimya üretiminin aynı ölçüde artmayabileceğine işaret ettiği belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Konuşmacı, Avrupa kimya sanayisinin mevcut ekonomik modelini sürdürmesinin giderek zorlaştığını ve enerji maliyetlerinin düşürülmesinin yanı sıra iç talebin desteklenmesi, üretim tesislerinin modernizasyonu ve yeni rekabet avantajlarının geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Avrupa'nın Çin'e kıyasla yaklaşık %30 daha yüksek iş gücü verimliliğine sahip olduğu, bu avantajın teknoloji ve yüksek katma değerli üretim yatırımlarıyla desteklenebileceği ifade edilmiştir. 2026 yılı için kimya üretiminde belirgin bir toparlanma beklenmediği belirtilmiştir.

James Wilson – ICIS, Olefin Analitiği

Küresel kapasite fazlası, Çin'in üretim politikaları ve Orta Doğu krizinin etkileri

James Wilson, küresel petrokimya sektöründe özellikle etilen, propilen ve paraksilen piyasalarındaki arz-talep dengesini değerlendirmiştir. Sunumun temel mesajı, küresel petrokimya sektöründe üretim kapasitesinin talep artışından çok daha hızlı büyüdüğü ve bu yapısal kapasite fazlasının önümüzdeki yıllarda da devam edeceği olmuştur.

Küresel kapasite fazlası

Son yıllarda özellikle Asya'da gerçekleştirilen büyük ölçekli petrokimya yatırımlarının, küresel talep artışının üzerinde kapasite oluşturduğu belirtilmiştir. ICIS tahminlerine göre 2025–2030 döneminde küresel etilen talebinin yıllık ortalama yaklaşık %1,9, propilen ve paraksilen

talebinin ise yaklaşık %2,5 büyümesi beklenmektedir. Buna karşılık, mevcut ve planlanan üretim kapasitesi dikkate alındığında, 2030 yılında dahi küresel kapasite kullanım oranlarının düşük seviyelerde kalabileceği ifade edilmiştir. İlave tesis kapanışlarının gerçekleştiği daha kapsamlı senaryolarda bile küresel etilen kapasite kullanım oranının %80'in ancak biraz üzerine çıkabileceği değerlendirilmiştir.

Çin'deki yatırımların yavaşlaması

Wilson, Çin'de uzun yıllardır devam eden hızlı kapasite artışının son dönemde yavaşlama işaretleri gösterdiğini belirtmiştir. Özellikle düşük kârlılık, küresel kapasite fazlası ve jeopolitik belirsizlikler nedeniyle bazı projelerin ertelendiği veya iptal edildiği aktarılmıştır. ICIS'in Çin'in 2030 yılı etilen üretim kapasitesine ilişkin tahmininin önceki yıllarda yaklaşık 85 milyon ton seviyesindeyken 81–82 milyon ton düzeyine indirildiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte, Çin'in mevcut kapasitesinin büyüklüğü ve uluslararası pazarlardaki etkisi nedeniyle Avrupa üzerindeki rekabet baskısının devam edeceği vurgulanmıştır.

Orta Doğu ve İran krizinin etkileri

Sunumun önemli bir bölümünde, 2026 yılında İran merkezli Orta Doğu krizinin küresel petrokimya tedarik zincirlerine etkileri ele alınmıştır. Wilson'ın analizine göre, yılın ilk dokuz ayında Orta Doğu kaynaklı yaklaşık 70 milyon ton LPG ve nafta arzı küresel pazarlara ulaşamamış, bu kaybın yaklaşık yarısı stok kullanımı ve alternatif üretim kaynaklarıyla karşılanabilmiştir. Krizin özellikle Asya'daki petrokimya tesislerinin hammadde teminini zorlaştırdığı ve kapasite kullanım oranlarının düşmesine neden olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Orta Doğu'nun polietilen, monoetilen glikol ve polipropilen ihracatında önemli azalmalar yaşandığı aktarılmıştır.

Çin'in küresel piyasalardaki değişen rolü

Wilson, Çin'in kriz sırasında stoklarını kullanarak bazı petrokimya ürünlerinde net ithalatçı konumundan geçici olarak net ihracatçı konumuna geçtiğine dikkat çekmiştir. Bu gelişmenin Çin'in küresel kimyasal ticaretindeki rolünü güçlendirdiği, ancak stokların azalması nedeniyle söz konusu durumun sürdürülebilirliğinin belirsiz olduğu belirtilmiştir. Çin'in yeni ihracat pazarlarına erişim sağlamasının, kriz sona erdikten sonra da Avrupa üreticileri açısından rekabet baskısı yaratabileceği değerlendirilmiştir.

Önümüzdeki döneme ilişkin senaryolar

Wilson üç temel senaryo üzerinde durmuştur: Orta Doğu'da kalıcı bir normalleşme, krizin daha da derinleşmesi ve tedarik akışlarının kesintili biçimde devam ettiği kontrollü ancak istikrarsız bir süreç. ICIS'in değerlendirmesinde, tedarik akışlarının tamamen normale

dönmediği ve piyasalardaki belirsizliğin devam ettiği senaryo öne çıkmıştır. Kalıcı normalleşmenin gerçekleşmesi durumunda ise Orta Doğu'dan yeniden artacak ürün arzının, zaten kapasite fazlası bulunan küresel petrokimya piyasasında fiyatlar ve kârlılık üzerinde ciddi baskı oluşturabileceği ifade edilmiştir.

Genel değerlendirme

Wilson, Avrupa kimya sanayisinin ABD ve Orta Doğu'nun hammadde maliyeti avantajlarına, Asya'nın ise güçlü talep büyümesine sahip olmadığını vurgulamıştır.

Bu nedenle Avrupa'nın mevcut koşullarda rekabet edebilmesi için ticaret politikalarının daha etkin uygulanması, haksız rekabet ve damping uygulamalarına karşı daha hızlı önlem alınması ve sektörde yapısal dönüşümün hızlandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Thomas – Brüksel Merkezli Araştırmacı

Yapay zekâ, sistem analizi ve Avrupa kimya sanayisinin geleceğinin öngörülmesi

Thomas, diğer konuşmacılardan farklı olarak Avrupa kimya sanayisinin karşı karşıya bulunduğu sorunların yapay zekâ destekli analizlerle nasıl daha iyi anlaşılabileceğini ve gelecekteki risklerin nasıl öngörülebileceğini ele almıştır. Sunumun temel yaklaşımı, yapay zekânın yalnızca operasyonel verimlilik sağlayan bir teknoloji değil, sanayi politikalarının geliştirilmesi ve stratejik kararların alınmasında kullanılabilecek bir erken uyarı ve analiz aracı olarak değerlendirilmesi gerektiği olmuştur.

Yapay zekâ destekli sektörel analizler

Araştırma ekibinin yapay zekâ ajanları kullanarak teknoloji-ekonomi analizlerini çok daha hızlı gerçekleştirebildiği belirtilmiştir. Bu kapsamda, Çin petrokimya sektöründeki üretim ve fiyat gelişmelerinin takip edilmesi, Avrupa'daki nafta krakerlerinin ekonomik performansının modellenmesi ve yeni endüstriyel süreçlerin analiz edilmesi gibi uygulamalardan örnekler verilmiştir. Yapay zekâ destekli araştırmaların, geçmişte önemli zaman ve kaynak gerektiren analizlerin daha kısa sürede yapılmasına olanak sağladığı ifade edilmiştir.

Avrupa kimya sanayisinde değer zincirlerinin kopması

Thomas'ın önemli tespitlerinden biri, Avrupa'daki kimya üretimi ile kimyasal ürünleri kullanan imalat sektörleri arasındaki ilişkinin zayıflaması olmuştur. Otomotiv, inşaat, ambalaj ve plastik sektörleri ile kimya üretimi arasındaki tarihsel ilişkinin 2022 enerji krizinden sonra belirgin biçimde bozulduğu ifade edilmiştir. Bu durumun yalnızca enerji maliyetleriyle açıklanamayacağı; ithalatın artması, küresel kapasite fazlası ve diğer ülkelerde uygulanan

sanayi desteklerinin de etkili olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla Avrupa'da otomotiv veya inşaat sektöründeki talebin artırılmasının, tek başına Avrupa kimya üretiminde aynı ölçüde büyüme sağlamayabileceği değerlendirilmiştir. Bu çerçevede Avrupa üretimini destekleyen ticaret ve sanayi politikalarının önemine dikkat çekilmiştir.

Kimyasal değer zincirlerinin haritalandırılması

Araştırma ekibinin yaklaşık 200 kimyasal maddeyi ve bunların üretim süreçleri arasındaki bağlantıları haritalandırdığı, daha kapsamlı çalışmalarda ise yaklaşık 2.000 kimyasal ürünün ticaret ve üretim ilişkilerinin incelendiği aktarılmıştır.

Bu analizlerle, belirli bir üretim tesisinin kapanmasının yalnızca ilgili kimyasalı değil, bu kimyasalı hammadde olarak kullanan diğer sektörleri de nasıl etkileyebileceğinin değerlendirilebildiği belirtilmiştir. Özellikle temel kimyasallar, olefinler, polimerler, gübreler ve inorganik kimyasallar arasındaki bağlantıların Avrupa sanayisi açısından kritik olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bazı kimyasallarda ithalatın tek bir ülkeye aşırı bağımlı hâle gelmesinin, Avrupa'nın tedarik güvenliği açısından önemli riskler yaratabileceği ifade edilmiştir.

Yeni teknolojiler ve stratejik bağımlılıklar

Thomas, Avrupa'nın veri merkezleri, ileri teknolojiler ve yeni sanayi uygulamaları gibi alanlara yönelmesinin önemli olduğunu, ancak bu sektörlerin de temel kimyasallara bağımlı olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla yüksek katma değerli kimyasallara geçişin, temel kimya üretiminin stratejik önemini ortadan kaldırmadığı vurgulanmıştır. Mevcut temel kimyasal üretim tesislerinin kapanmasının, gelecekte geliştirilmek istenen yeni teknolojik değer zincirlerini de olumsuz etkileyebileceği değerlendirilmiştir.

Yapay zekâ ile erken uyarı sistemleri

Sunumda, yaklaşık 70 ekonomik, siyasi, teknolojik ve jeopolitik değişkenin birbirleriyle ilişkilerini inceleyen ve yaklaşık 4.500 bağlantıyı değerlendiren bir analiz modelinden söz edilmiştir. Bu model aracılığıyla savaşlar, enerji fiyatlarındaki artışlar, ticaret engelleri ve siyasi gelişmeler gibi dışsal şokların Avrupa ekonomisine etkilerinin senaryolar üzerinden incelenebildiği belirtilmiştir. Ayrıca Avrupa Komisyonu'nun geçmiş anti damping kararlarının yapay zekâ kullanılarak analiz edildiği ve olası damping uygulamalarını daha erken tespit edebilecek bir sistem geliştirilmeye çalışıldığı aktarılmıştır.

Panelin Sonunda Gerçekleştirilen Ortak Değerlendirme

Konuşmaların ardından gerçekleştirilen tartışmada, Avrupa kimya sanayisinin rekabet gücünü yeniden kazanabilmesi için yalnızca enerji maliyetlerine odaklanmanın yeterli olmadığı konusunda ortak bir yaklaşım ortaya çıkmıştır.

Özellikle Avrupa'daki iç talebin güçlendirilmesi, temel kimyasalların üretiminin korunması, tesislerin modernizasyonu, ticaret savunma araçlarının daha etkin kullanılması ve sanayi politikalarının daha hızlı uygulanması gerektiği vurgulanmıştır.

Tartışmalarda ayrıca Avrupa'nın sanayi politikalarının yalnızca ekonomik rekabet açısından değil, stratejik özerklik, tedarik güvenliği ve savunma kapasitesi bakımından da ele alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Avrupa'nın küresel ölçekteki avantajının ucuz enerji veya hammadde olmadığı, bu nedenle verimlilik, teknoloji, yenilikçilik ve yüksek katma değerli üretim gibi alanlarda farklılaşmasının önem taşıdığı değerlendirilmiştir.

Panelin sonunda Cefic üyelerine yönelik geliştirilen Chemical Trade Flows isimli yeni veri analiz aracı tanıtılmıştır. Eurostat verilerine dayanan bu araçla kimyasal ürünlerin ülke, ürün grubu, miktar ve değer bazında dış ticaret gelişmelerinin takip edilebileceği belirtilmiştir.